

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor:	Correspondențele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ” iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane	Pentru publicațiuni oficiale, concurse edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	ADMINISTRAȚIA
” ” ” ” pe $\frac{1}{2}$ an 5 ”		Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș
” România și străinătate pe an 14 franci		
” ” ” ” pe $\frac{1}{2}$ an 7 ”		

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 3463 Șc. ex 1902.

Prea Onoratelor Oficii protopresbiterale, Onorată Preoțime și Învățătorime din diecesa Caransebeșului!

Reuniunea învățătorilor noștri își ține adunarea generală din anul acesta în Recița Montană în 15 și 16 Septembrie a. c. st. vechiu.

Aducând aceasta la cunoștința tuturor membrilor și mai cu samă a învățătorimeii și preoțimeii noastre, îndatorăm, și respective îndemnăm pe toți de a participa la această adunare, — și totodată dispunem, ca comunele noastre bisericesci să plătească învățătorilor și învățătoarelor dela școalele noastre confesionale spele de călătorie și diurnele, ce le compet spre acest scop.

Caransebeș, în 4 Septembrie, 1902.

Episcopul diecesan

Nicolae Popea m. p.

PARTEA NEOFICIALĂ

Adunarea dela Oravița

Adunarea generală a Asociațiunii, ținută Duminecă și Luniă trecută la Oravița, a decurs cât se poate de bine. Dăm de o camdată loc următorului discurs, prin care d-l *Dr. Alesandru Mocsonyi* a deschis adunarea:

Onorată Adunare generală!

Adunările noastre generale sunt adevărate serbători naționale. Cu însuflețire alergăm din toate părțile române ale patriei în fie-care an la un alt centru național, ca să, serbăm măreața idee, în al cărei serviciu ne-am pus: *ideea culturii poporului român*

din Ungaria. Facem aceasta în conștiința înaltei importanțe a acestei idei.

Scim, că cultura este cel mai însemnat factor de putere al popoarelor în toate timpurile, între toate împrejurările. Sunt însă timpuri și împrejurări, când — precum o simțim și noi — chestiunea culturii poate să devină pentru un popor chiar o *chestiune de viață*. Astfel lupta pentru cultură nu este altceva, decât *lupta pentru existența națională*.

Firește, numai cultura adevărată are această putere conservatoare, iar cultura adevărată nu poate să fie alta, decât numai și numai *cultura națională*.

Deși cultura poporului este — precum deia etimologia cuvântului ne-o indigitează — cultivarea însușirilor intelectuale și morale ale unui popor, și dacă tocmai aceste însușiri sufletesci în specifica lor sintesă psihică constituiesc caracterul național al aceluși popor, atunci e lucru învederat, că *numai cultura națională este cultura adevărată*.

Și precum caracterul național se manifestă în limba, în modul de gândire și simțire, în datinele și moravurile, în tradițiunile și idealurile naționale, în poesia și industria națională, în portul național și altele, așa și cultura națională are să îmbrățișeze întreaga viață națională în toate manifestațiunile ei. Ea are să conserve, să cultive, și unde e de lipsă să nobilizeze toate elementele naționale ale vieții poporului. Ea are să desvolte conștiința națională: baza culturii naționale, sentimentul religiosității: baza moralității, patriotismul: baza virtuților cetățenesci, spiritul economic: baza prosperării materiale, simțul estetic: baza nobleței inimii, cu un cuvânt cultura națională are să deslege toate puterile rămase încătușate prin vicisitudinea timpurilor, are să deștepte toate puterile latente ale poporului, ca astfel să fie asigurată, în butul tuturor pericelor amenințătoare, *existența națională a poporului român din Ungaria*.

Vedem cât de măreață este ideea culturii naționale și cât de mari și vitale sunt interesele legate de realizarea ei.

Dar cât de măreață este ideea, atât de grea este realizarea ei. Este o operă grandioasă, ba putem zice, o operă gigantică, la care ne-am angajat. Aceasta firește nu poate fi opera unei singure generațiuni, dar este o operă deamă de stăruințele celor mai nobile ale generațiunilor, este o operă care pretinde dela fiecare generațiune încordarea și concentrarea tuturor puterilor sale. Și dacă undeva, apoi aici se

potrivesc pentru noi devisa: viribus unitis, căci dacă undeva, apoi aici în sinul Asociațiunii noastre ne este dată posibilitatea de a concentra toate puterile noastre.

Prin Asociațiune ni s'a deschis arena, la pragul căreia dispar toate veleitățile despărțitoare; pe această arenă ne prezentăm desbrăcați de toate particularismele, de toate divergențele confesionale, politice, locale ori provinciale, pe acest teren ne întâlnim cu toții uniți într'un cuget și o simțire.

Asociațiunea este *expresiunea unității și solidarității naționale pe terenul cultural al poporului român din Ungaria*; iar prin organizarea ei ni-e dată posibilitatea concentrării puterilor noastre. Astfel ca o zi epocală va străluci în analele ei ziua, în care Asociațiunea va vedea organizată sub stindardul său *întreaga inteligență română ca o armată bine disciplinată în serviciul cauzei naționale*.

Concentrarea națională deci să ne fie lozincă. Iar despărțimintele noastre deja înființate și cari se vor înființa încă, prin cari Asociațiunea vine în atingere nemijlocită cu poporul, sunt chemate a ne apropia pas de pas de această organizare națională.

Și în această privință îmi servesc spre deosebită plăcere a putea releva în acest moment faptul, că între bine meritele noastre despărțiminte, al căror zel și devotament merită laudă, ocupă loc distinct despărțimântul Oraviței.

Prestațiunile acestui valoros despărțimânt ne îndreptătesc la frumoase speranțe. Cu astfel de speranțe a venit Asociațiunea în aceste regiuni romantice, ca să-și țină astă-dată la sediul acestui despărțimânt, la acest focalar național de buu renume, adunarea sa generală.

Eu din parte-mi sunt convins, că speranțele noastre vor fi justificate. În această convingere și cu salutare frățască declar adunarea deschisă.

La chestiunea procesului protopopului Maneguțiu

Procesul disciplinar al protopopului Nicolae Maneguțiu fiind terminat la Consistoriul arhidiecesan ca la forul competent disciplinar nu am avea nimic de observat, dacă în articolul de fond din „Telegraful Român“ Nr. 95 din 27 August a. c. sub titlul „Destituirea protopopului Nicolae Maneguțiu“, nu s'ar cuprinde un pasagiu, care reclamă rectificarea. Anume în aci atinsul articol între altele se zice următoarele: „Dovada cea mai eclatantă despre vinovația lui și despre purcederea corectă a Consistoriului arhidiecesan e și faptul, că supremul nostru for metropolitan, constatător în majoritate din membrii din diecesele sufragane, a Aradului și a Caransebeșului, în frunte cu Prea Sfințitul Domn Episcop Nicolae Popca, în unanimitate a respins protestul.“

La acestea avem de a observa, că după informațiunile câștigate Consistoriul metropolitan nu a pertractat în merit afacerea disciplinară din chestiune, pentru că protopresbiterul Maneguțiu nici nu s'a folosit de remediul apelațiunii sau a recursului și astfel supremul for metropolitan respective Consistoriul metropolitan nici nu a avut ansă de a tracta meritorial chestiunea. Numitul protopop a înaintat numai un protest, și și acesta nu pe calea regulamentară. Considerând apoi, că contra sentințelor disciplinare nu se pot înainta proteste nefiind acestea remedii de drept, Consistoriul metropolitan a hotărât, ca protestul intrat să se restituie pe calea sa.

Din acestea urmează, că din hotărîrea Consistoriului metropolitan nu se poate trage concluziunea la vinovația sau nevinovația protopopului Maneguțiu și nici la corectitatea sau necorectitatea procedurii Consistoriului arhidiecesan.

Raportul general

al comitetului central al Reuniunii învățătorilor români gr. or. dela școalele confesionale din diecesa Caransebeșului pentru anul 1901/2.

Conform §-lui 26 lit. f, din statute, comitetul central are onorul a prezenta următorul raport despre activitatea sa și despre starea spirituală și materială a Reuniunii pe anul 1901/2.

I. Ședințele comitetului central și activitatea despărțimintelor.

Comitetul central a ținut 2 ședințe ordinare și 2 extraordinare satisfăcând astfel prescrierilor §-lui 24 din statute.

Prin mai multe concluse și acte s'au rezolvat toate chestiunile supuse deliberării comitetului central și se cuprind în protocoalele exhibate sub Nrii 107 ex 1901, 29 ex 1902, 66 ex 1902 și 85 ex 1902.

Prin concludusul comitetului din 3/16 Novembre 1901 de sub Nr. 17 și prin cerculariul cu acelaș dat sub Nr. 123, comitetul a luat măsurile de lipsă pentru reconstituirea despărțimintelor Reuniunii și activitatea acestora în anul de gestiune 1901/2 punându-li-se în vedere scopul Reuniunii indicat în §§-ii 2, și 26 din statute și îndatorându-le a ține adunările prescise, în cari membrii învățători să discute asupra chestiunilor pedagogice, ce privesc mai de aproape școala și învățământul în școalele noastre populare ținând disertațiuni și lecțiuni practice din ori care disciplină a școlii populare precum și din ramul economic, ca așa tot mai mult să se lămurească în praxă chestiunile noastre școlare.

În special comitetul a dat despărțimintelor spre deliberare și referare următoarele:

a) Planul de învățământ pentru școalele noastre populare, care va avea a se pertracta de nou în mărutul nostru Congres național bisericesc, adică despărțimintele au fost recercate a se ocupa în general cu planul actual de învățământ al Venerabilului nostru Consistoriu diecesan și înainta propunerii comitetului Reuniunii. Iar ca despărțimintele să aibă cunoștință de un nou plan de învățământ s'a pus la dispoziția despărțimintelor noastre și planul comitetului Reuniunii învățătorilor din diecesa Aradului, cu care despărțimintele acestei Reuniuni încă s'au ocupat.

În legătură cu planul de învățământ s'a dat despărțimintelor și proiectul de împărțirea oarelor pentru școalele noastre populare, elaborat de membrul învățătoriu George Cătană spre studiere și referare comitetului.

Cu acest obiect atât de important s'au ocupat mai toate despărțimintele Reuniunii noastre și în special despărțimântul Caransebeșului, care prin singurității săi membri au elaborat un nou plan pentru toate disciplinele școlii, afară de planul pentru Istoria naturală și Economie; tot așa și despărțimântul Făgetului, care prin învățătoriu Ioan C. Caba din Curtea a elaborat

un nou plan de învățământ cu un plan al împărțirii oarelor.

Cu referarea în adunarea generală din acest an a acestui obiect atât de important comitetul a concretizat la timpul său pe vicepreședintele reuniunii d-l George Dragoescu, care însă prin trecerea școalelor montane în administrarea statului, devenind învățătoriu de stat, a fost necesitat a declina dela sine aceasta încredințare și comitetul s'a văzut iarăși necesitat a concretiza referarea altui membru și anume învățătorului Ioan C. Caba din Curtea.

b) „Cartea Copiilor” ilustrată pentru clasa II primară, compusă de învățătorul St. Alexandru din Srediștea mică, cu care asemenea s'au ocupat mai toate despărțimintele Reuniunii. Cu referarea asupra acestui manual de școală a fost încredințat învățătorul Iosif Velcean din Reșița Montană, care devenind învățătoriu de stat, a fost silit asemenea a declina dela sine încredințarea primită și astfel comitetul a predat spre referare această cauză învățătorului George Jian din Oravița Română.

Asupra Abcdarului compus de d. Demetriu Grama subinspector școlariu regesc, transpus Reuniunii spre cenzurare din partea Venerabilului Consistoriu diecesan va refera membrul de comitet George Joandrea.

Specialele rapoarte ale despărțimintelor Reuniunii ne înfățișează următorul prospect de activitate didactică în adunările ținute și anume:

În despărțământul Biserica Albă în frunte cu învățătorul Nicolae Mircea din Sasca Română

Învățătorul Cornel Lazar din Vrâniut a ținut o prelegere practică din Geografie: „Despre cele 4 regiuni universale ale lumii” și alta din Limba magiară din învățământul intuitiv „Despre Caet”;

Învățătorul Vasile Mitea din Iertof a ținut o prelegere practică din Istorie: „Corneliă mama Grăchilor”;

Învățătorul Miteu Milencovicu din Iladia a ținut o disertațiune intitulată: „Atragerea copiilor la școală”;

Învățătorul Dimitrie Petrovicu din Socolariu a cetit disertațiunea: „Perfecționarea continuă a învățătorului”.

În despărțământul Bocsei cu președintele Ioan Marcu, acesta a ținut în școala sa o prelegere practică din Aritmetică și alta din Limba magiară, iar învățătorul Romul Ancușa din Ramna a cetit elaboratul său intitulat: „În ce mod poate concurge școala pentru a influența spiritul de economisare la băieți”, temă dată spre premiere din partea membrului fondatoriu d-l Ioan Bundișian, care asemenea și-a espus părerile sale asupra acestei teme într-o vorbire mai lungă.

În despărțământul Buziaș în frunte cu Prea On. Domn Protospreșbiter Ioan Pepa ca președinte, învățătorul Nicolae Danciu din Jebel a ținut în școala sa o prelegere practică din învățământul intuitiv: „Cartea”, cu care ocașione d-l colonel în pensiuone Alecsandru Lupu din Viena, deputat sinodal al cercului Jebel, înfățișându-se în conferință preotească-învățătorescă ținută în Jebel, înscriindu-se ca membru fondatoriu la reuniune, a ținut o vorbire meduoasă, în care a îndemnat pe preoți și învățători și a propus, ca să se stăruie la înființarea de însoțiri agricole, din ale căror venit să se acopere cel puțin o parte a salariilor învățătoresci.

În despărțământul Caransebeșului în frunte cu Prea On. Protospreșbiter Andreiu Ghidiu ca președinte

D-l profesor Enea Hodoș a ținut recenziunea încredințată din partea despărțământului asupra manualului de școală „Cartea Copiilor ilustrată”. Tot d-l Enea

Hodoș a cetit elaboratul său: Planul de învățământ pentru limba română și magiară;

Învățătoarea Elena Biju din Caransebeș a cetit

Planul de învățământ pentru Religiuine și Deșemn;

Profesorul Dr. Petru Ionescu a cetit elaboratul său Planul de învățământ pentru Istorie și Constituție;

Învățătorul George Cătana din Valeadenii a cetit

elaboratul său „Planul de învățământ pentru Geografie și Gimnastică”;

Învățătorul George Ligovan din Maciova a cetit elaboratul său „Planul de învățământ pentru Limba magiară Fizică și Cântare” precum și recenziunea asupra împărțirii oarelor de George Cătana.

Învățătorul Mihaiu Simu din Apadia a cetit elaboratul său: Planul de învățământ pentru Aritmetică și a ținut și o prelegere practică din Aritmetică dezvoltând „Numărul 5” asemenea și Cumpăna decimală;

Învățătorul Traian Ionașiu dela școala de aplicație a cetit elaboratul său Planul de învățământ pentru Gimnastică.

Afară de acestea membrii acestui despărțământ au luat parte la esamenale anuale ale școalelor noastre confesionale populare din Caransebeș și la esamenul din comuna Maciova, discutând asupra momentelor mai însemnate și de interes ivite în esamene și enunțându-se deodată și asupra rezultatului acelor esamene în mod favorabil.

În despărțământul Ciacova, cu Prea On. D. Protospreșbiter Ioan Pinciu, ca președinte

Învățătorul Iosif Badescu din Ghilad a propus elevilor săi din învățământul intuitiv „Despre seceriș”, iar învățătoarea Marta Diaconovicu tot din Ghilad a propus în școala sa de fete din Gramatică despre „Subiect și predicat”.

În despărțământul Făget, cu Prea On. D. Protospreșbiter Sebastian Olariu ca președinte

Învățătorul Ioan Caba din Curtea a propus în școala sa din Religiuine și Aritmetică și a cetit operațiile sale Planul de învățământ și al împărțirii oarelor de prelegere și recenziunea „Cărții Copiilor”;

Învățătorul Traian Unipan din Făget a cetit operațiile sale „Planul de învățământ și al oarelor de prelegere”;

Învățătorul Traian Mihailovicu a ținut o prelegere practică din Economie „Despre oltoit”.

În despărțământul Lugoj cu Prea On. D. Protospreșbiter Dr. George Popovicu ca președinte

Învățătorul Alesandru Onaie din Logoj a ținut o prelegere practică din Aritmetica: Împărțirea frânșurilor vulgare;

Învățătoarea Eva Ogrin din Lugoj a ținut o prelegere practică din Fizică: Echilibrul corpurilor;

Învățătorul George Joandrea din Lugoj a ținut o disertațiune intitulată: Vichentiu Babeș ca inspector districtual de școale și recenziunea asupra manualului de școală „Cartea Copiilor”;

Învățătorul Mihaiu Crăciun din Hodoș a ținut o disertațiune „Despre pomarii”.

Afară de acestea membrii acestui despărțământ au luat parte la esamenale anuale din comuna Jdioara și Criciova discutând asupra momentelor mai însemnate ivite în esamene și exprimându-se totodată și asupra rezultatului acelor.

În despărțământul Oravița cu Prea On. D. Protospreșbiter Alesandru P. Popovicu ca președinte

Învățătorul George Dragoescu din Oravița Mont. a cetit elaboratul său referitoriu la planul de învățământ;

Învățătorul George Jian din Oravița română a

ținut în școala sa cu elevii săi o prelegere practică din Religione persecutând chipul, cum ar avea să se facă intuițiunea abstractă a credinței, dragostei și nădejdei creștinesci explicând elevilor, iar aceștia cu cuvinte proprii interpretând textul din Rugăciunea domnească, Credeu și Porunci.

În despărțământul *Vârșei* în frunte cu d-l învățătoriu *Achim Miloia* ca vicepreședinte, acest învățătoriu a cedit recenziunea sa asupra manualului de școală „*Cartea Copiilor*”.

Învățătoriu *St. Alesandru* din Srediștia mică a tractat bucătă de cetire „*Copilul mincinos*”.

Învățătoriu *Teodor Răbăgia* a cedit o disertațiune „*Despre stupărit*”.

Afară de aceasta membrii acestui despărțământ au luat parte la esamenale anuale dela școlale noastre confesionale din Ritișor discutând și enunțându-se asupra lor.

Aceste lucrări didactice supuse discușiunii publice cu ocașiunea întrunirilor învățătorilor sunt tot atâtea dovezi despre aceea, că învățătorii diecesei noastre, prin impulsele folositoare, ce le dă Reuniunea noastră învățătorescă, sunt pătrunși de chiemarea și datorințele lor și astfel ostensec și jertfiesc mult pentru promovarea și perfecționarea lor proprie.

II. Esecutarea concluseror adunării generale ultime ținute în Făget.

a) Memorandul Reuniunii în obiectul revisuirii legii de pensiune a învățătorilor, s'a înaintat la înaltul ministeriu prin Ven. Consistoriu diecesan.

b) Cu datul 31 Martie 1902 sub Nr. 31 comitetul Reuniunii a înaintat la Ven. Consistoriu diecesan rugarea, ca să îndrume parabiile la plătirea regulată a salariilor învățătoresci și susținerea în întregitate lor în bugetele cultului, precum și a cvincevenalelor prescise.

c) Disertațiunea intitulată „Câteva cuvinte despre crescerea copiilor” de învățătoriu *George Cătană*, ținută în adunarea generală din anul trecut s'a tipărit în 500 esemplare pe șpeșele Prea On. D. Protopresbiter *Dr. George Popoviciu* și s'a distribuit grătit cu ocașiunea esamenelor din acest an în toate protopresbiteratele diecesei noastre.

d) Abecedariul român compus de învățătoriu *St. Alesandru* din Srediștea mică, după completarea în sensul hotărării adunării generale, s'a înaintat Ven. Consistoriu diecesan cu propunerea de a se admite ca manual în școlalele noastre din diecesă.

e) Ajutoriu de 40 coroane votat veduvei de învățătoriu *Maria Bufan* din Caransebeș, s'a plătit pendent la timpul său.

f) Concluser adunării generale din anul trecut de sub Nr. 31 prot., referitoriu la primirea fundațiunii făcute Reuniunii noastre învățătoresci prin actul de donare din 10 Octomvrie 1901 a d-lui paroh *Ioan Petroviciu* din Ciciova Română, până azi nu s'a efeituit. Avem însă firmă șperanță, că în cel mai scurt timp comitetul Reuniunii va veni în posesiunea numitei fundațiuni.

g) Referitoriu la concluser adunării generale, prin care s'a contemplat o excursiune la Fiume cu ocașiunea adunării generale din acest an, ne ținem de datorința a reporta, că comitetul ocupându-se serios cu aceasta afacere a esmis din sinul său un comitet esecutiv, în care au figurat și membrii fundatori *Dr. Petru Barbu* și *Dr. George Dobrin*, care apoi a înaintat la ministeriu de comunicațiune o petițiune, în care s'a cerut favoruri de călătorie pe calea ferată până la

Fiume și retour. Înalt acelaș prin rezoluțiunea sa din 23 Iulie a. c. Nr. 4180 presidial a dispus și direcțiunea căilor ferate de stat cu rescriptul din 1 August a. c. Nr. 120340 ni-a comunicat condițiunile de călătorie cerend deodată și un conspect nominal al membrilor excursioniști. În șperanța unui rezultat favorabil de călătorie, comitetul a decis în ședința sa din 17/30 Iulie a. c. ținerea adunării generale în Timișoara numai pe o zi iar de aci excursiunea la Fiume. După ce însă a sosit rescriptul direcțiunii călei ferate mai sus citat, prin care nu se acoarda șpeșiale favoruri de cât cele usuante până aci, și după cât șpeșele de călătorie până la Fiume și retour sunt mult mai mari, de cât s'a șperat și sunt pentru învățătorii noștri nesuportabile, comitetul Reuniunii în ședința sa din 17/30 August a. c. a decis a absta de astă dată dela contemplata excursiune și a ținea adunarea generală în ordinea recerută la *Recița Montană*, unde de 25 de ani nu s'a mai ținut adunarea Reuniunii. Totdeodată a făcut pașii de lipsă atât la direcțiunea călei ferate de stat, cât și la Societatea călei ferate austro-ungare de stat pentru acordarea favorului usitat de călătorie pe liniile statului și a numitei societăți pentru adunarea din *Recița*.

În legătură cu ținerea adunării în *Recița*, comitetul a crezut a fi de interes istoric pentru Reuniune, dacă în programul adunării generale din acest an, a luat un punct separat pentru felicitarea notariului general al reuniunii noastre învățătoresci din incidendul, că tocmai în adunarea generală din anul 1877 ținută în *Recița* a fost ales, iar anul acesta se împlinesc 25 de ani de când stă în serviciul reuniunii și funcționează ca atare.

Celelalte concluse ale adunării generale încă s'au esecutat la timpul său.

III. Avereă Reuniunii.

Raportul șpeșial al cassarului va arăta toată avereă Reuniunii și manipulareă acesteia, careă se poartă corect, căci în ziua de 3/16 Novombré 1901 s'a școntrat cassa Reuniunii constatând ca rest de cassa 742 cor. 26 fil. iar hârtii de valoare în șumă de 15.933 cor. 64 fileri luanda-se act de școntrare prin biroul Reuniunii.

Nu putem lăsa neamintit la acest loc și de astă dată, că restanțele membrilor ordinari ai Reuniunii, cresc an de an și astfel devin neincasavere, ce denoată o daună înșemnată pentru reuniune, care șilită este a-și acoperi trebuințele șale din interesele capitaluiui, pe când acelea ar trebui capitalisate în partea lor cea mai mare pentru a șperî fondul Reuniunii în școpul ajutorării învățătorilor neputincioși, a veduvelor și orfanilor de învățători, precum și pentru procurarea mijloacelor de lipsă în școpul îmbogățirii bibliotecelor Reuniunii.

Comitetul șatisfăcend unui concluser al adunării generale a încercat încassarea și licvidareă pretensiunilor Reuniunii prin organele ei, și tot așa s'a vëzut necesitat a întreveni la părinții protopresbiteri și comisarii școlari, ca cu ocașiunea esamenelor anuale să încasseze competințele dela membrii. Resultatul, anul acesta, în parte e mai îmbucurătoriu, căci din protopresbiteratul *Bocșa* prin d. protopresbiter *M. Popoviciu* și comisariul școlariu *Romul Ancușa* s'au încassat 198 coroane și 50 fileri dela membrii învățători.

În fața acesteia înprejurări comitetul se vede de nou necesitat a apela la bunul simț al fiecărui membru fundatoriu, ordinaru și ajutoriu și la împlinirea datorințelor impuse în ștatute, șpre care școp cassariul

Reuniunii stă la dispoziția membrilor și cu ocaziunea adunării generale din acest an.

IV. Bibliotecile reuniunii

Starea specială a bibliotecii centrale și a despărțimentelor o va arăta raportul bibliotecariului.

V. Membrii reuniunii

Despre numărul membrilor Reuniunii urmează raport separat.

Cu multă părere de rău însă trebuie să raportăm, că marinosul fondatoriu al Reuniunii Stefan Antonescu a trecut la cele eterne, după ce mai înainte și-a achitat restul fundațiunii cu 400 de coroane prin donarea de două acțiuni cu numerii 659 și 660 dela institutul de credit și economii „Făgețana“, cari acțiuni sunt deja transcrise pe numele reuniunii, iar în chip de pietate și recunoștință față de fondatorul decedat, Reuniunea a luat parte la înmormântare depunând pe sicriul decedatului o cunună, iar la mormânt ținând notariul general o cuvântare funebrală în numele Reuniunii.

Tot așa ținem să raportăm, că pentru adunarea generală s'au făcut toate pregătirile de lipsă, iar prin o reprezentațiune separată s'a rugat de Venerabilul Consistoriu diecesan a îndemna pe On. preoțime și pe învățatori a-i obliga a lua parte la adunare; tot așa a obliga și comunele parohiale a plăti învățătorilor spesele de călătorie și diurnele prescrise pentru adunarea generală.

VI. Propuneri

Înaintând acest raport împreună cu acelușele sale, on. adunare generală va binevoi:

- a) a lua spre scire raportul general pe anul 1901/2.
- b) a da espreșiune condoliței sale pentru reposatul membru fondatoriu Stefan Antonescu;
- c) a da absulutoriu pentru rațiociniul Reuniunii pe anul 1901/2;
- d) a aproba proiectul de buget pe anul 1902/3.

Boșă-Montană în 2/15 Septembrie 1902.

Traian Lința
președintele Reuniunii.

Ioan Marcu
notariu gen. al Reun.

Varietăți

Convocare. P. T. Domni funcționari și membrii de comitet ai Reuniunii învățătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului sunt prin aceasta invitați la ședința de comitet, premergătoare adunării generale, ținândă în *Bocșa-Montană Sâmbătă în 14/27 Septembrie a. c. la 11 oare a. m.* în localitatea școlii gr. or. române de aici. S'ara la 6 $\frac{1}{2}$ oare, aceeași zi, comitetul dimpreună cu ceilalți participanți vor pleca în corpore la Recița la adunarea generală. Bocșa-Montană, în 3/16 Septembrie 1902. Ioan Marcu notariu general al Reuniunii.

Programul festivităților sociale pentru adunarea generală a reuniunii învățătorilor din diecesa Caransebeșului. 1. Sâmbătă în 14/27 Septembrie la 8 oare seara primirea oaspeților la gara din Recița Montană, conducerea lor în localitățile casinei române și plasarea lor în cortele. 2. La oarele 9 cină comună a la carte în localitățile casinei. 3. Duminecă în 15/28

Sept. la 8 $\frac{1}{2}$ oare a. m. serviciul divin în biserica gr. or. rom. din Recița Montană. 4. După ședința primă la 1 oară banchet cu preț moderat în sala otelului Klemens pentru care însinuările să se facă până în 24 Septembrie st. n. la adresa d-lui Iosif Barbu din Recița. 5. S'ara la 8 oare concert din partea Reuniunii române de cântări și muzică din loc în sala otelului Klemens. După concert dans. 6. Luni în 16/29 Septembrie dela 7 $\frac{1}{2}$ —9 $\frac{1}{2}$ oare cercetarea fabricelor din loc. 7. Pentru cortel grătit ori plătit reflectanții să se adreseze către D. Anton Arjoca președintele casinei și anume până în 24 Septembrie st. n. Reclamările trecute peste termenele indicate nu se pot lua în considerare. Recița Montană în 8 Septembrie 1902 st. n. *Comitetul local.*

Avis. Prin aceasta se aduce la cunoștință publică, că convocarea și programul adunării generale a reuniunii învățătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului sunt depuse pe sama membrilor reuniunii la concerninții domni protopresbiteri din diecesă, iar biletele de călătorie cu preț redus nefiind încă sosite dela direcțiunea căilor ferate de stat, se vor depune ulterior. Călătoria dela Bogșa Montană la Recița și retour pe lângă prezentarea biletului de călătorie cu preț moderat pentru liniile de stat, este grătită. Bocșa-montană în 3/16 Septembrie 1902. *Ioan Marcu* notariu general al reuniunii.

Reuniunea română de cânt. și muzică din Recița-Montană aranjază cu ocaziunea adunării generale a Reuniunii învățătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului Duminecă, la 28 Septembrie n. în sala otelului „Klemens“ un concert cu următorul program: I. 1. a) Cordonean: „*Dar n'a fost vis*“, b) Podolean: „*Imn de sərbare*“, coruri mixte. 2. Gheorghescu-Vidu: „*Scumpa mea bălăioară*“, cor mixt. 3. Radulescu-Vidu: „*Resunetul Ardealului*“, cor mixt cu solo și acompaniament de orchestră. II. 4. Vidu: „*Din șezetoare*“, cor mixt cu soli. 5. a) Mureșan: „*Trecui valea*“, b) Vidu: „*Varia*“, coruri mixte. 6. Vidu: „*Pui de lei*“, cor mixt cu acompaniament de orchestră. III. 7. Vidu: „*Resunet dela Crișana*“, cor mixt cu soli. 8. T. Popoviciu: „*Hațegana*“, cor mixt. 9. Vidu: „*Stefan și Dunărea*“ baladă, cor mixt cu soli și acompaniament de orchestră. După concert: dans. Prețul locurilor: rangul I. 2 cor., rangul II. 1 cor. 60 fil., rangul III. 1 cor. 20 fil., loc de stat 1 cor. Bilete de intrare se pot procura în librăria dlui A. Weiss și seara la cassă.

Alegere de preot. În 1 Septembrie a. c. v. s'a ales de preot pentru comuna Cerna teologul absolut Alecsandru Ioanoviciu din Hitiaș.

Himen. Ni-se scrie, că d-l *Romulus Furchescu* cand. de preoție își sərbeară cununia cu d-ra *Eva Popa* Duminecă în 15/28 l. și a. c. în biserica gr. or. rom. din Seleuș.

Bibliografie

Au apărut următoarele opuri pentru școala populară:

I. Abcdariu ediția III. pentru începătorii din anul prim de școală, de *Iosif Moldovan*, și consoții. Cartea pe cât e de drăgălașă și plăcută, pe atât de atrăgătoare și folositoare. Compusă pe basa principiilor pedagogice moderne, cu ajutorul ei, învățătorul înain-

tează repede și ușor cu elevii de anul prim, atât în scriere, — pentru care autorii au pus în fruntea cărții exemple de exerciții nu se poate mai potrivite și corespunzătoare, — cât și în cetire pentru care lecțiunile sunt întocmite a aduce pe elev treptat: *Dela cunoscut la necunoscut și dela ușor la greu*. Abcedariul e frumos ilustrat încât face bucurie mare elevilor.

II. „Carte de cetire“ de *Iuliu Groșorean*, ca continuare a Abcedariului în anul II de școală.

Conține material potrivit priceperii școlărilor și tractat în bucăți de cetire scurte și ușoare. Învățătorii cari vor avea aceste cărți nu se vor mai lăsa de ele. Din parte-ne le recomandăm cu toată căldura.

Se pot comanda dela administrațiunea Tipografiei diecesane în Arad cu prețul de 40 fileri esemplarul.

La comande peste 100 esemplare se dă rabat 20%, — sub sută 10%.

Ambele cărți sunt aprobate de Ven. Consist. din Arad. și Caransebeș.

Introducerea tasului pedagogic și teologic în bisericile gr. or. române din Ungaria și Bănat de *Andrei Ghidiu*, protopresbiter. Reproducere din Foaiă Diecesană. Prețul 40 fil. Venitul este destinat pentru ridicarea unui monument protopresbiterului *Ioan Tomiciu* în Caransebeș.

Anuarul V al „Societății pentru fondul de teatru român“ pe anul 1902—1903. Tipografia A. Mureșianu, Brașov. Form. 80, pag. 366.

Dare de seamă despre mersul societății cum și despre mersul școalelor ei fröbeliană, primară și normală pe anul 1901—1902, întocmită de *Petru Garboviceanu*, directorul școalelor. București, 1902. Tipografia cărților bisericesci.

Biblioteca literară a ziarului „Libertatea“ Nr. 1, Poesii și Nuvele. Orăștie, „Minerva“ Institut tipografico-societate pe acții. 1902.

Biblioteca „Bunul Econom“, Nr. 4. Îngrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. Recolta cerealelor. — Nr. 5. Economia vitelor sau Zootehnia generală. — Nr. 6. Agrologia sau Cunoașterea pământurilor și mijloacele de a le îmbunătăți. — Nr. 7. Agricultură generală. Lucrarea pământului, Plugul, Grapa, Tăvălugul și alte instrumente de măruntit pământul. De Constantin P. Barcianu profesor de agricultură i. r. — Prețul unui esemplar Nr. 30 fileri, pentru România 50 bani. Orăștie, „Minerva“ Institut tipografic, societate pe acții.

Dr. Miron E. Cristea: Cuvântare ocazională la demolarea bisericii din Sibiu-cetate. Sibiu, 1902. Tipografia arhidiecesană.

— *Cuvântare contra beției*. Sibiu, 1902. Tipografia arhidiecesană.

Posta Redacției

D-lui I. B. în R. Numai cunoscând fapte concrete ne putem da părerea la întrebările făcute.

Licitațiune minuendă

Pe baza incuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan ddtto 24 August a. c. Nr. 3153 B. se escrie licitațiune minuendă pentru pardosirea sântei biserici gr. or. rom. din **Ocna de fer**, cu prețul de esclamară 1052 cor., (altariul cu marmor-mosaic, iar cealaltă parte a bisericii cu Römische-marmor-mosaic).

Licitațiunea se va ținea în 29 Septemvrie (12 Octomvre a. c.) 1902 la 11 oare a. m. în sânta biserică din loc. Licitanții vor avea a depune la începutul licitațiunii vadiul de 10% în bani gata ori în hârtii de valoare.

Comitetul își reservează dreptul de preferență asupra acelor măestri întreprinzători, despre ale căror lucrări e convins.

Planul și specificațiunea de spese și măsuri se pot vedea totdeauna la oficiul par. din loc. 1—3 [62]

Ocna de fer, în 1/14. Septemvrie 1902.

Constantin Păușian **Dimitrie I. Ișvornicean**
președ. com. par. not. com.

Concurse

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a din **Bichigi**, protopresbiteratul Făgetului, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Una sesiune parohială constătătoare din 32 jugere de pământ arătoriu și fâneață.
2. Stola usitată.
3. Un intravilan de 800 □ stânjeni.

Concurenții sunt invitați, ca suplicile ajustate conform statutului organic bisericesc și regulamentul pentru parohii, adresate comitetului parohial, să le subștearnă oficiului protopresbiterat în Făget.

Concurenții sunt poțitiți a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică și nici decât în ziua de alegere.

Bichigi din ședința comitetului parohial ținută la 31 Iuliu 1902.

[53] 3—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu ppbiterul tractual *Sebastian Olariu*.

Pentru întregirea definitivă a postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. română din comuna **Surducul-mic**, protopresbiteratul Făgetului, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul în bani gata 600 cor.
2. Lemne de foc pentru învățătoriu în natură 16 metri.
3. Pentru participare la adunarea generală a reuniunii învățătoresci 10 cor.
4. Pentru participarea la conferințele despărțământului 10 cor.

5. Pentru scripturistica învățătorescă 10 cor.
6. 3 jugere de pământ clasa I. în preț de 80 cor.
7. Cuartir liber cu 2 chilii.
8. $\frac{1}{4}$ juger de grădină estravilană.
9. Dela înmormântări unde va fi pofit 80 fileri, cu liturgie 1 cor.

Concurenții au a-și așterne petițiunile instruate conform normelor din vigoare în termenul deschis la oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Făget.

Învățătorul ales este îndatorat a purta cantoratul în s. biserică și a purta scripturistica în comitetul și sinodul parohial și a compune socoțile cultului și ale sântei biserici.

Pentru servicii învățătoresci prestate înainte de ocuparea postului din concurs, comuna nu acordă alesului nici un altfel de emolument, decât cele înșirate aici.

Comitetul parohial dorește, ca concurenții să se prezinte în vre-o Duminică sau sârbătoare în sânta biserică dar nici decum în ziua de alegere.

Surducul-mic, din ședința comitetului parohial ținută la 6 August 1902.

[54] 3—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu ppbiterul tractual *Sebastian Olariu*.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan ddo 15 Iulie 1902 Nr. 2249 Șc. se escrie concurs pentru întregirea postului de învățătoriu dela școala confesională gr. or. rom. din **Voivodinț**, cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Salariu anual 600 cor.
2. 2 jugere 1413 stânjeni de pământ arătoriu.
3. Cortel liber cu grădină de legumi.
4. 16 metri cubici de lemn.
5. Pentru scripturistica 8 cor.
6. Pentru conferință și adunarea generală 20 cor.
7. Dela înmormântări unde va fi pofit 40 bani.

Alesul învățătoriu este deobligat a compune socoțile sântei biserici și a cultului pe lângă remunerație de 20 coroane și a purta cântarea în și afară de sânta biserică. Serviii prestate în alte comuni, nu-se iau în considerare la plățirea cvincvenalului.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avisați a-și trimitte recurses lor, instruate cu documentele prescise și adresate comitetului parohial, Prea On. Oficiu protopresbiteral al Vêrșetului în Reșița (Resiczabánya) și a-se presenta în atare Duminică sau sârbătoare în sânta biserică din loc, însă nu în ziua de alegere.

Voivodinț, 21 August 1902.

2—3 [55]

Bartolomei Panciovan

președ. comitet. paroh.

Mihail Dragodanu

notariu ad hoc.

În conțelegere au Oficiul protopresbiteral.

Pe-baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan ddo 15 Iulie 1902, Nr. 2249 Șc. se escrie concurs pentru întregirea postului de învățătoare la școala confesională gr. or. rom. din **Voivodinț**, cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Salariu anual 600 cor.
2. Cortel liber cu grădină de legumi.
3. 16 metri cubici de lemne.
4. Pentru scripturistica 8 cor.
5. Pentru conferință și adunarea generală 20 cor.

Serviii prestate în alte comune, nu se iau în considerare la plățirea cvincvenalului.

Doritoarele de a ocupa acest post, sunt avisate a-și trimitte recurses lor, instruate cu documentele prescise și adresate comitetului parohial Prea On. Oficiu protopresbiteral al Vêrșetului în Reșița (Resiczabánya) și a-se presenta în atare Duminică sau sârbătoare în sânta biserică din loc, însă nu în ziua de alegere.

Voivodinț, 21 August 1902.

2—3 [56]

Bartolomei Panciovan

președ. comitet. paroh.

Mihail Dragodanu

notariu ad hoc.

În conțelegere cu Oficiul protopresbiteral.

Pentru întregirea definitivă a postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. rom. din comuna **Hauzeși**, protopresbiteratul Făgetului se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu în bani gata 600 cor.
2. 16 m. lemne se aduc în natură.
3. Pentru scripturistica 12 cor.
4. Pentru conferințele tractuale 16 cor.
5. Pentru adunări generale învățătoresci 22 cor.
6. Pentru curatoratul școalei 12 cor.
7. Pentru participare la înmormântări 1 cor., iar cu liturgie 2 cor.

8. Locuință liberă în edificiul școalei precum și folosirea altor clădiri economice din curtea școalei cu grădină intravilană de 400 stinjeni .

Concurenții au a-și așterne petițiunile instruate conform normelor din vigoare în termenul deschis la Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Făget.

Învățătoriu ales este îndatorat a purta cantoratul în sânta biserică și a purta scripturistica în comitetul și sinodul parohial și a compune socotelele bisericii și ale cultului.

Pentru servicii învățătoresci prestate înainte de ocuparea postului din concurs, comuna nu acordă alesului nici un alt fel de emolument decât cele înșirate aici.

Comitetul parohial dorește, ca concurenții să se

presinte în vre-o Duminică sau sârbătoare în sânta biserică, dar nici de cum în ziua de alegere.

Hauzești, din ședința comitetului parohial ținută la 6 August 1902.

[57] 2—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresb. tractual *Sebastian Olariu.*

Pe baza ordinațiunei Venerabilului Consistoriu diecesan ddto 15 Iulie 1902 Nr. 2419 B. ex 1902 se escrie concurs pentru ocuparea postului de paroh în **Recița Montană**, protopresbiteratul Bocșa-montană, cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Relut dela Societatea căilor ferate 600 cor.
2. Birul parohial 400 cor.
3. Cortel liber după deplătirea datoriilor pe casele parohiale.
4. Întregirea dotațiunei dale de stat conform ecalificațiunii.
5. Stola usuată după norma stolară.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și subștearnă petițiunile lor conform statulului organic și a regulamentului pentru parohii, adresate cătră comitetul parohial, Prea Onoratalui Oficiu protopresbiteral gr. or. român din Bocșa-Montană (Német-Bogsán).

În fine recurenții sunt poftiți a se presenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în s. biserică, pentru de a-și arêta desteritatea în oratorie și cântarea bis.

Recița Montană, din ședința comitetului parohial ținută în 25 August 1902. 1—3 [58]

În conțelegere cu Prea On. Domn Măcsim Popoviciu protopresbiter tractual.

Pe baza ordinațiunei Veneratului Consistoriu diecesan ddto 9 Iulie 1902 Nrii 2359 Șc. și 874 Șc. ex 1902, precum și pe baza hotărîrii sinodului parohial din 28 Iulie 1902, se escrie concurs la școala confesională gr. or. rom. de nou înființată din **Recița-montană**, cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Salariu învățătoresc 600 cor.
2. Relut pentru 18 metri de lemne, învățătoriu-lui 100. cor.
3. Pentru 12 metri de lemne pe seama școalei 72 cor.
4. Relut pentru cortel până la edificarea școalei 240 cor.
5. Pentru scripturistică 10 cor.
6. Pentru conferințele învățătoresci 20 cor.
7. Pentru purtarea agendelor comitetului și sinodului parohial precum și pentru purtarea socoților bisericesci și de cult 40 cor.
8. Stola dela înmormântări dela parohieni în vrîstă și cu stare câte 2 cor.; dela cei mai săraci și dela prunci 1 cor.; dela cununii și parastase unde va fi poftit 1 cor.

Alesul învățătoriu este datoriu pe lângă instrucțiunea școlară prescrișă de lege, a purta cantoratul în și afară de biserică și a instrua tinerimea școlară în cântările bisericesci.

Pentru serviții învățătoresci prestate înainte de

ocuparea acestui post, comuna bisericescă nu acoardă nici un emolument.

În fine se obsearvă, că dacă casa care deocamdată se va închiria pe seama salei de învățământ va avea și 2 odăi separate pentru locuință, în casul acesta se detrag cele 240 de coroane pentru cortel.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și subșterne suplicele de concurs adresate comitetului parohial, Prea On. Oficiu protopresbiteral în Bocșa Montană (Német Bogsán) și a se presenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în sânta biserică, de a-și arêta desteritatea în cântarea bisericescă.

Recița-montană, din ședința comitetului parohial ținută în 25 August 1902. 1—3 [59]

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Comitetul parohial gr. or. român din **Logoj**, publică concurs pentru întregirea postului vacant de învățătoare la școala elementară de fetițe din loc, cu termin de recurgere de 30 de zile, socotit de la prima publicare în „Foaia Diecesană“.

Emolumentele sunt:

1. Salariu anual 860 cor.
2. Bani pentru cortel 240 cor.
3. Pentru conferințe 20 cor.
4. Pentru scripturistică 10 cor.

Recursele provăzute cu documentele prescise se adresează oficiului protopopesc gr. or. român din Logoj.

Se obsearvă, că pentru anii de serviț din altă școală sau comună nu se dă nici un evincevenal.

Dat din ședința comitetului parohial ținută la 3 Septemvire 1902 st. v. 1—3 [60]

Protopresbiterul tractual împreună cu comit. parohial.

Pentru îndeplinirea postului de preot în parohia de clasa III din **Cireșa**, protopresbiteratul Caransebeșului, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele:

- Sesiunea parohială de 34 jugere catastrale.
- Birul parohial din Cireșa și Zăvoiu câte 80 fil. de fie care fum.
- Stola usuată dela boteze, cununii și înmormântări. Dela filia Ferdinandsberg salariu de 192 cor, care se va rēdica din casa ȳercului.
- Dela umblarea cu crucea de 2 ori pe an în toate trei comunele 30 cor.
- Dela praznice 20 fil., de fiecare fum în toate trei comunele.
- Cortel liber cu 2 odăi, cuină, podrum, cămară, supra edificate economice și grădină de legumi.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și trimite recursesle lor la P. On. Oficiu protopresbiteral în Caransebeș și a se presenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în biserică din Cireșa.

Cireșa, din ședința comitetului parohial ținută în 7/20 Septemvire 1902.

[61] 1—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.